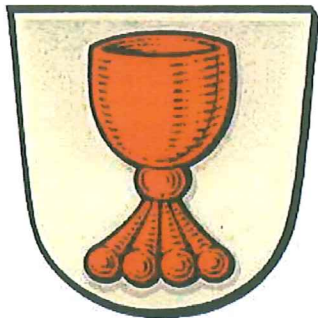

HUSITSTVÍ, HUSITSKÉ VÁLKY

15. STOLETÍ

HUSITSTVÍ – hnutí, které se hlásilo k myšlenkám a k učení Mistra Jana Husa

KALICH – symbol a znak husitů – symbol přijímání pod obojí (při svatém přijímání těla Páně - hostie i krev Páně – víno)
Někdy si husité také říkali **KALIŠNÍCI**.

TÁBOR – město založené husity, centrum husitského hnutí. Platilo zde pravidlo: „**VŠICHNI SI JSOU ROVNI**“, obyvatelé se nazývali bratři a sestry.

JAN ŽIŽKA Z TROČNOVA

- *vůdce husitů
- *vojenský taktik
- *používal vozové hradby
- *palné zbraně a ručnice
- *používal ruční zbraně vyrobené ze zemědělských nástrojů
- *narodil se v Trocnově
- *pocházel z chudého šlechtického rodu
- *byl posluchačem Husova kázání

KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY A HUSITSKÉ VÁLKY

Od roku 1420 byly proti husitům pořádány vojenské výpravy – vojákům, které najal papež, se říkalo **KŘIŽÁCI**.

Proti husitům byly uskutečněno pět **křížových** výprav - všechny skončily **vítězstvím husitů**.

Jan Žižka byl velmi vynalézavý vojevůdce, dokázal využít terénu, své dovednosti i například písně.

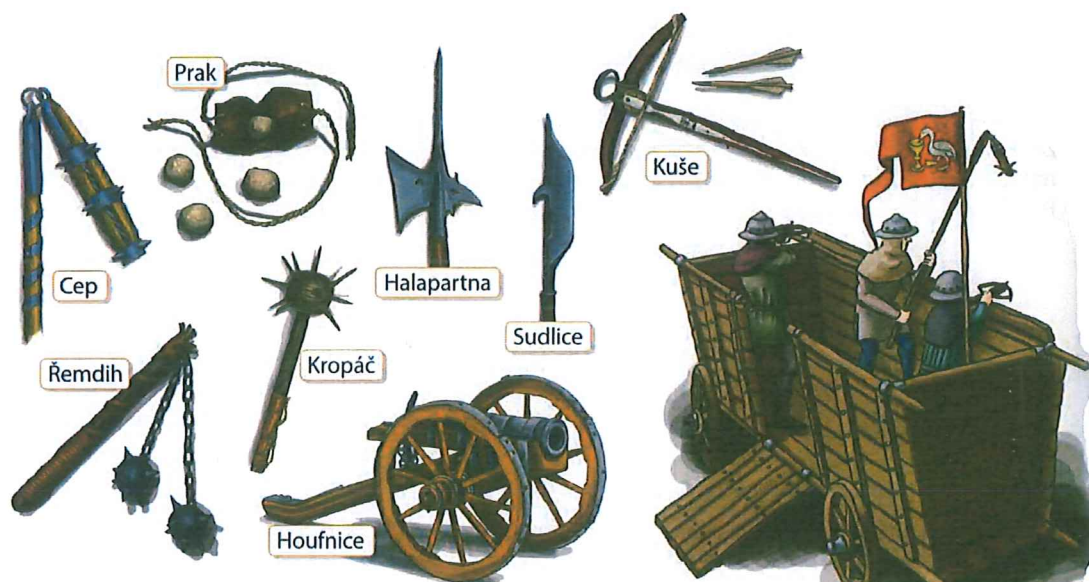
Některé BITVY

u SUDOMĚŘE – 1. vítězná – zahnal těžká křížácká vojska do vypuštěného rybníka, kde se spousta vojáků utopila, použil vozovou hradbu

u DOMAŽLIC – zahnal křížáky zpěvem písně „Kdož sú boží bojovníci“

na VÍTKOVĚ – husité pustili z kopce těžké kameny proti křížáckému vojsku

u LIPAN – poslední husitská bitva, kterou skončilo husitské hnutí

Vozová hradba

Bojové vozy husité srazili k sobě, kola svázali řetězy a vytvořili tak vozovou hradbu, která sloužila jako opevnění. Vozovou hradbu využili např. ve vítězné bitvě u Sudoměře v roce 1420.

Jan Žižka přišel v bitvách o obě oči a roku 1424 zemřel.

Husité byli v bojích úspěšní, ale země byla vyčerpaná – upadal obchod, zemi sužovala bída, hlad a nemoci. Husité vyplenili spoustu klášterů, hradů, celých měst a vesnic. Zahynula téměř polovina českých obyvatel a zaniklo spousta měst a vesnic.

Mezi husity docházelo k rozporům, ty vyústili v roce 1434 bitvou u Lipan, kde proti sobě bojovali dvě skupiny husitů: 1., která chtěla nadále bojovat a 2., která chtěla boje ukončit. Po bitvě husitské vojsko zaniklo.

V roce 1436 se českým králem stal **ZIKMUND LUCEMBURSKÝ**, který nechal upálit Mistra Jana Husa.

Bitva u Sudoměře

V březnu roku 1420 husité opustili Plzeň a vydali se do Tábora. Bylo jich pouze 400, a to i s ženami a dětmi. Měli dvanáct hrubých selských vozů a pouze devět jezdců, kteří hlídkovali daleko před průvodem a po jeho bocích. Husitské bojovníky vedli tři hejtmani: Břeněk ze Švihova, Jan Žižka a Valkoun z Adlaru. Spěchali, protože všude okolo bylo mnoho nebezpečí. Bylo třeba se vyhýbat nepřátelským městům a četným královským a panským hradům. Když husité minuli Strakonice, dozvěděli se o nich tamní maltézští rytíři. Jan Jindřich z Hradce, jejich vůdce, se zaradoval. Rychle nasedli na koně a v počtu jednoho tisíce vyrazili za nepřítelem.

Když zvědové oznámili hejtmanu Břeňkovi, jaká přesila je jim v patách, rozkázal, aby se pochod zrychlil. Ale jak rychlým jezdcům uniknout s pěšáky a těžkopádnými vozy? Aby toho nebylo málo, přinesl vzápětí druhý jezdec, který hlídkoval vepředu, zprávu, že od severu se blíží veliký oddíl královských železných pánů, kterých bylo také tisíc. Husitský houf projel Sudoměří a octli se v rybničnatém kraji, kde jen cesty a hráze poskytovaly pevnou půdu pod nohama. Hejtman Břeněk přikázal zastavit: „Když není naděje na únik, tak je třeba pořádně se přichystat k boji.“ Žižka vyjel na hráz, prohlédl si krajinu a řekl: „Zde, tady je to místo. Zde vyčkáme na útok.“ Hejtmani zamračeně hleděli na místo, které Žižka vybral. Adlar prohlásil: „Z jedné strany nás bude chránit rybník, ale z druhé strany nás mohou napadnout z boku.“

V té chvíli přijížděl právě z toho směru další husitský jezdec s informacemi. Chtěl si zkrátit cestu k hejtmanům a namířil si to přímo k vypuštěnému rybníku. Sotva ale kůň vkročil na zdánlivě vyschlé dno, nohy se mu zabořili a kůň zběsile vycouval. Žižka dění pozorně sledoval a zeptal se ho: „Pročpak jedeš do bláta, chlapče?“ „VÍ Bůh, myslel jsem, že je to vyschlá a pevná půda.“

Muži zatím sráželi zemědělské vozy v pevnou hradbu, ženy a děti se schovávaly za vzniklou vozovou hradbu. Na ní se zatím postavili střelci s kušemi a píšťalami (= pušky) a vedle nich cepníci a sudličníci (= mužové s dlouhými háky). Hlavní houf bojovníků připravil Žižka na té straně, kde byl vypuštěný rybník. V dálce už byly vidět dvě železné vlny. Od západu zástup strakonických rytířů, od severu šiky královských železných pánů.

Husité sledovali, jak se pánové setkávají a zdraví. Strakoničtí se následně dali do pohybu a hnali se proti vozové hradbě. Jen co se přiblížili, spustil se déšť šípů a kamení. Husité je odrazili. V té chvíli vyjel pod vedením pána ze Šternberka zástup železných pánů. Spatřili zdánlivě otevřený bok a pustili se přes vypuštěný rybník. Železná jízda vjela plným cvalem do rybníka, ale vzápětí se zabořila do bahna a nemohla ven. Rytířům nezbylo nic jiného, než sesednout a brodit se močalem pěšky. Jenže měli těžké železné brnění a než stačili vyprostit jednu nohu, zapadla jim druhá. V tom okamžiku vydal Žižka povel připraveným bojovníkům a ti se vrhli na nepřítele. I husité zapadají do bahna, ale nezatížení železem se nepropadají tak hluboko a jsou hbitější a rychlejší. Jejich zbraně jsou strašlivé: kosy, cepy, pobité železné koule zavěšené na tyčích. Když přišla noc, zbytky královské a strakonické jízdy se daly na útek. Husité snesli své mrtvé. Mezi posledními přinášejí i tělo hejtmana Břeňka ze Švihova. Srážka u Sudoměře byla první skutečnou bitvou husitů, měla již všechny znaky způsobu boje husitů.

SOUD S JANEM ŽIŽKOU

Byl Jan Žižka padouch nebo hrdina? Rozhodni!

? Jane Žižko z Trocnova a Kalicha, jaké bylo tvé dětství, co bys nám o něm pověděl?

Na svět jsem přišel v jižních Čechách, nevím přesně kdy, snad léta Páně 1360, možná o něco později. Matka mi pak vyprávěla, že ji porodní bolesti přepadly nečekaně, takže už nestačila dojít do zemanského dvorce, kde žila s mým otcem. Porodila mě pod dubem. Jako dítě jsem žil ještě s dalšími sourozenci na trocnovské tvrzi. Nebyl to vůbec lehký život. Byli jsme sice šlechta, ale úplně ta nejnižší. V dětství jsem také přišel o levé oko...

? Jak k tomu došlo?

Nechce se mi o tom mluvit, ale při hře se to nestalo. Víc vám neřeknu. Dobrá, jak chceš. A co potom, když jsi vyrostl? Asi ve dvaceti letech jsem se oženil, ale žena mi brzy zemřela, tak jsem si našel novou. Hospodařit jsem nikdy neuměl. Zadlužil jsem se u Židů v Českých Budějovicích. Musel jsem proto prodat svá pole, abych měl vůbec na splátky. Nakonec mi nezbylo skoro nic. Možná jen šlechtická hrdost. A vlastně ještě něco – rodový znak s obrazem červeného raka ve stříbrném poli.

? Mohl ses přece pokusit začít znovu.

Ne, nešlo to, vlastně jsem ani nechtěl. Ostatně s mečem po boku mě to bavilo víc... Ale ty jsi loupil, Jane. Stal se z tebe lapka na rožmberském panství. Se svými kumpány jsi přepadával lidi a bral jim majetek, dokonce jsi je i zabíjel! Přiznej se! Ano, přiznávám. Naučil jsem se zde ale spoustu věcí, které se mi v pozdějších válečných dobách nesmírně hodily. Navíc mi král Václav IV. udělil milost a odpustil mi. I pak jsem bojoval, třeba v Polsku jako žoldněr ve válce Poláků proti řádu německých rytířů. Tady jsem získal další zkušenosti z boje velkých rytířských vojsk. Byly k nezaplacení.

? Po návratu do Čech tě král Václav přijal do služby, pak ses přeci mohl usadit, nebo jsi neměl válčení pořád dost?

Koupil jsem si celkem honosný dům v Praze, na rozhraní Starého a Nového Města. Po nějaké době jsem ho však prodal a pořídil si mnohem skromnější, nedaleko Staroměstského rynku. Ale takový život mě nebavil. Uprostřed válečné vřavy mezi svými, to byla jiná.

? Pak se rozhořela krvavá husitská revoluce a ty jsi byl v jejím čele...

Ale my si nezačali! V Kostnici nejdříve upálili na hranici našeho milovaného kazatele, mistra Jana z Husi. Až pak vypukl boj mezi námi husity a našimi nepřáteli – katolíky. Víím, děly se kruté věci, ale nešlo to jinak, nešlo to zastavit. Konali jsme ve jménu pravdy našeho mistra, proti zkažené církvi v čele s římským papežem.

? Máš na mysli třeba shazování novoměstských konšelů z oken radnice, kteří našli smrt na kopích shromážděného davu?

Ano, třeba i tohle. Viníte nás husity, že jsme byli krutí, ale vždyť podobně se chovali i naši protivníci. A my navíc bojovali za pravdu, za obrodu cele společnosti! Copak bylo špatně požadovat svobodné hlásání Božího slova nebo odebrání majetku zkažené církvi? Ne, pro mě rozhodně ne. A kdo se mnou nesouhlasil, toho jsem bez milosti potrestal. Ať to byl kdokoli! Po smrti krále Václava chtěl navíc na uprázdněný český trůn usednout jeho bratr, nenáviděný Zikmund Lucemburský, který měl prsty v upálení mistra Jana Husa.

? A kvůli té vaší pravdě jste vypalovali hrady, vyvražďovali jeptišky v kláštorech a plenili celá města. Ty a tví husité jste uvrhli zemi do hrozné války, jedné z nejhorších v českých dějinách. Kdysi bohaté království upadlo do bídy. Mnoho krásných kulturních památek bylo zničeno. Zahynula spousta nevinných lidí. Dokonce i své vlastní lidi jsi často nechával popravit, když se ti znelíbili.

Muselo to tak být. Vyžadoval jsem poslušnost ode všech bez rozdílu, od mužů i od žen, od urozených i neurozených. Disciplína byla důležitá, abychom mohli vítězit. A my vítězili, pod mým velením pořad, i když jsem během bojů přišel o druhé oko. Porazil jsem nepřátele u Sudoměře, na Vítkově, u Hořic, u Malešova... Mam pokračovat? Před námi husity se třásla cela Evropa! Český bojovník tehdy něco znamenal, ne jako teď...

A dál?

Dál? Už nic, zemřel jsem. Na podzim léta Páně 1424 nedaleko Přibyslavi, během válečného tažení na Moravu, nikým neporažen, s pevnou vírou v naše vítězství.

Rozsudek

Tak a nyní je to na tobě. Ty musíš jako soudce rozhodnout, jestli byl Žižka kladnou postavou našich dějin, nebo zápornou. Měl právo krvavě bojovat za své ideály? Staly lidské oběti za vojenskou slávu, kterou Čechům vydobyl?

Hrdina nebo padouch a proč si to myslíš. Napiš svůj názor:

.....

.....

.....

??

HUSITVÉ

Jan Hus

Zjisti základní informace o Janu Husovi

- Čím se živil?
- Kde kázal?
- Kde učil?
- Kam odešel z Prahy?
- Kde a kdy zemřel?

Kteří dva panovníci vládli v Českých zemích během husitské revoluce?

Nápověda:
Oba byli synové Karla IV.

Mladší z bratrů, dostal pro barvu svých vlasů i zradu Husa přezdívku:

.....

Jejda, to muselo bolet...

Defenestrace

Je považovaná za začátek husitské revoluce. Umíš vysvětlit, co to je?

.....

.....

Kdy a kde došlo k první pražské defenestraci?

.....

.....

Znakem husitů byl kalich.
Víš proč?

.....

.....

Nakresli husitský kalich:

.....

Zjisti, jak jinak můžeme nazvat husity:

1.

2.

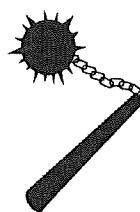
S čím se válčilo

A

Cep

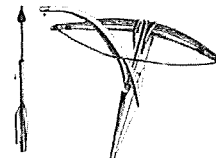
Kuše

B

Řemdih

Halapartna

C

E

Palcát

F

Husité před bojem zpívali jednu píseň.

Prý jen její zpěv zahnal nepřátele. Jak se jmenovala?

Jmenuj 2 husitské vojevůdce:

.....

.....

JAK MI TO DNES ŠLO?

VĚDOMOSTNÍ BINGO – doplň správné odpovědi a pošli ke kontrole do 15.11., můžeš poslat i dříve 😊

JAK VYMĚŘELI PŘEMYSLOVCI?	KDO BYL JAN HUS?	PŘEMYSLOVSKÝ KNÍZE, KTERÝ BYL PROHLÁŠEN ZA SVATÉHO?
4 MANŽELKY KARLA IV.	JMÉNO KARLA IV. PŘI NAROZENÍ	PRVNÍ PŘEMASLOVSKÝ KRÁL S DĚDIČNÝM TITULEM
CO JE ROTUNDA?	NAMALUJ GOTICKÉ OKNO	Z JAKÉHO RODU POCHÁZEL KAREL IV.?